

# Anonimizuota versija

Vertimas

C-73/20-1

Byla C-73/20

## Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

### Gavimo data:

2020 m. vasario 13 d.

### Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

*Bundesgerichtshof* (Vokietija)

### Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. sausio 23 d.

### Kasatorius:

ZM, *Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH* bankroto  
administratorius

### Kita kasacinio proceso šalis:

E. A. Frerichs

---

**BUNDESGERICHTSHOF**

**NUTARTIS**

<...>

Paskelbta:

2020 m. sausio 23 d.

<...>

byloje

advokatas ZM, bankroto administratorius *Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH*  
bankroto byloje, <...> Hamburgas,

ieškovas ir kasatorius,

<...>

prieš

E. A. Frerichs, <...>, Nyderlandai,

atsakovą ir kitą kasacinio proceso šalį,

<...> (orig. p. 2)

*Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) IX civilinių bylų kolegija po 2020 m. sausio 23 d. posėdžio <...>

nutarė:

- I. Sustabdyti bylos nagrinėjimą.
- II. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 267 straipsnio pirmos pastraipos b punktą ir trečią pastraipą pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui tokį klausimą dėl Bendrijos teisės išaiškinimo:

Ar 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL L 160, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 191) 13 straipsnį ir 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I; OL L 177, 2008, p. 6) 12 straipsnio 1 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad pagal pastarąjį reglamentą sutarčiai taikytina teisė turi būti taikoma ir mokėjimui, kurį atlieka trečiasis asmuo, vykdydamas vienos iš sutarties šalių sutartinį mokėjimo įsipareigojimą? (orig. p. 3)

Motyvai:

I.

- 1 Ieškovas nuo 2016 m. kovo 25 d. yra bankroto administratorius 2011 m. balandžio 29 d. *Amtsgericht Hamburg* (Hamburgo apylinkės teismas) pradėtoje *Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH* (toliau – skolininkė), kurios buveinė yra Vokietijoje, bankroto byloje. Skolininkė priklausė *Oeltrans* grupei, į kurią įėjo ir *Tankfracht GmbH* (jos buveinė taip pat buvo Vokietijoje). *Tankfracht GmbH* ir Nyderlanduose reziduojantis atsakovas buvo sudarę sutartį dėl vidaus vandens laivo, ir pagal šią sutartį *Tankfracht GmbH* atsakovui privalėjo sumokėti 8259,30 EUR dydžio atlygį. Kaip teigia atsakovas, *Tankfracht GmbH* užsakymu jis turėjo perplukdyti krovinį iš Nyderlandų pakrovimo uosto į Vokietijoje esantį iškrovimo uostą. Kaip teigia ieškovas, sutartis buvo frachtavimo sutartis dėl

vidaus vandenu laivo. 2010 m. lapkričio 9 d. skolininkė atsakovui „*Tankfracht* pavedimu“ sumokėjo sumą, kurią buvo skolinga *Tankfracht GmbH*.

2. Ieškiniu, kurį teismas gavo 2014 m. gruodžio 21 d., pradinis, vėliau miręs bankroto administratorius, remdamasis teisiniu turto gražinimo į bankrutuojančios bendrovės turtą aspektu, pareikalavo gražinti 8259,30 EUR sumą su palūkanomis. (Procesinės teisės paaiškinimai) <...> **(orig. p. 4)** <...> Dėl teismo aplaidumo ieškinys atsakovui Nyderlanduose buvo įteiktas tik 2016 m. gruodį.
3. *Landgericht* (apygardos teismas), taikydamas Vokietijos teisę, patenkino ieškininius reikalavimus. Atsakovui pareiškus prieštaravimą dėl senaties, *Berufungsgericht* (apeliacinis teismas), taip pat remdamasis Vokietijos teise, pakeitė *Landgericht* sprendimą ir atmetė ieškinį. Kasaciniu skundu, kurį *Berufungsgericht* leido pateikti, ieškovas siekia, kad būtų paliktas galioti *Landgericht* sprendimas.

## II.

4. Kasacinio skundo baigtis priklauso nuo 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (toliau – Reglamentas Nr. 1346/2000) 13 straipsnio ir 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės (toliau – Reglamentas „Roma I“) 12 straipsnio 1 dalies b punkto aiškinimo. Kyla klausimas, ar pagal pastarąjį reglamentą sutarčiai taikytina teisė pagal Reglamento Nr. 1346/2000 13 straipsnį turi būti taikoma ir mokėjimui, kurį atlieka trečiasis asmuo, vykdydamas vienos iš sutarties šalių sutartinį mokėjimo įsipareigojimą. Todėl, prieš priimanč sprendimą dėl ieškovo teisių gynimo priemonės, reikia sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pagal SESV 267 straipsnio pirmos pastraipos b punktą ir trečią pastraipą pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą. **(orig. p. 5)**
5. 1. Pagal šioje byloje taikytino 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų 4 straipsnio 1 dalį bankroto bylai ir jos pasekmės iš esmės taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta tokia byla, teisė (*lex fori concursus*). Pagal Reglamento Nr. 1346/2000 4 straipsnio 2 dalies m punktą valstybės, kurioje iškelta byla, teisė, be kita ko, nustato taisykles, susijusias su atvejais, kai visiems kreditoriams nepalankūs teisės aktai yra niekiniai, ginčytini arba negalima užtikrinti jų vykdymo. Remiantis šiomis nuostatomis, teisės akto paskelbimas ginčytinu šioje byloje vertintinas pagal Vokietijos teisę, nes skolininkės bankroto byla buvo iškelta Vokietijoje.
6. 2. Pagal Vokietijos bankroto teisės aktus skolininkės mokėjimas atsakovui gali būti ginčijamas pagal *Insolvenzordnung* (Bankroto įstatymas, toliau – *InsO*) 143 straipsnio 1 dalį ir 134 straipsnio 1 dalį. *Tankfracht GmbH* įsiskolinimo padengimas buvo neatlygintina paslauga, kurią suteikė skolininkė, nes *Tankfracht GmbH* buvo nemoki ir todėl atsakovo reikalavimas jai ekonominiu požiūriu buvo bevertis; todėl atsakovas, įvykdžius jo reikalavimą, ekonominiu požiūriu

neprarado nieko, kas galėtų būti laikoma atsiskaitymu už pagalbą (<...>). Be to, *Bundesgerichtshof* manymu, kitaip nei preziumavo *Berufungsgericht*, reikalavimui nėra suėjusi senatis. (Paaiškinimai dėl senaties) <...> (**orig. p. 6**)

- 7 3. Tuo remiantis ieškinį reikėtų patenkinti. Tačiau atsakovas remiasi Reglamento Nr. 1346/2000 13 straipsniu. Pagal šią normą, kuri, kaip 16 straipsnis, be faktinių pakeitimų buvo įtraukta ir į 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (toliau – Reglamentas 2015/848), Reglamento Nr. 1346/2000 4 straipsnio 2 dalies antro sakinio m punktas netaikomas, kai asmuo, kuris pasinaudojo visiems kreditoriams nepalankiu teisės aktu, pateikia įrodymus, kad tam aktui taikoma kitos valstybės narės, nei ta, kurioje iškelta byla, teisė ir įrodymus, kad pagal tą teisę neleidžiama atitinkamoje byloje jokiais priemonėmis užginčyti to akto. Atsakovas mano, kad užginčytą mokėjimą reikia vertinti pagal Nyderlandų teisę, ir pateikė įrodymus, kad pagal šią teisę mokėjimo jokiais priemonėmis negalima užginčyti.
- 8 a) Ar Reglamento Nr. 1346/2000 13 straipsnio pirmoji sąlyga įvykdyta, *Bundesgerichtshof* manymu, priklauso nuo atsakymo į prejudicinį klausimą. Aktas, kaip jis suprantamas pagal šią normą, kuris yra nepalankus skolininkės kreditoriams ir kuriuo atsakovas pasinaudojo, yra skolininkės mokėjimas atsakovui. Kokia teisė turi būti taikoma šiam aktui (*lex causae*), nustatyta Vokietijos tarptautinėje privatinėje teisėje. Tai galioja neatsižvelgiant į tai, ar *lex causae* nustatoma pagal valstybės, kurioje iškelta bankroto byla, kolizines taisykles (*lex fori concursus*), ar pagal teismo vietos valstybės kolizines normas (*lex fori*) (<...>). Kilus ginčui, abiem atvejais mokėjimui taikytina teisė nustatoma pagal Vokietijos kolizines normas. (**orig. p. 7**)
- 9 Kokia teisė turi būti taikoma su įvairių valstybių teisės sistemomis susijusioms sutartinėms prievolėms, nustatoma pirmiausia pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės, nes jis, kaip Europos Bendrijos teisės aktas, yra tiesiogiai taikomas ir Vokietijoje. Pagal reglamento nuostatas *Tankfracht GmbH* ir atsakovo sutarčiai taikoma Nyderlandų teisė. Tai – jeigu, kaip teigia atsakovas, sutartis yra vežimo sutartis – išplaukia iš Reglamento „Roma I“ 5 straipsnio 1 dalies, nes atsakovo įprasta gyvenamoji vieta ir krovinių gavimo vieta yra Nyderlanduose. Jeigu ši sutartis yra nuomos sutartis, kaip galbūt mano ieškovas, vadindamas ją frachtavimo sutartimi (žr. 2009 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-133/08, *EuZW* 2009, p. 822), Nyderlandų teisės taikymas išplaukia iš Reglamento „Roma I“ 4 straipsnio 2 dalies.
- 10 Kyla klausimas, ar tai reiškia, kad ir skolininkės mokėjimui pagal Reglamento Nr. 1346/2000 13 straipsnį turi būti taikoma Nyderlandų teisė. Kalbant apie sutarties šalių santykius, teisinėje literatūroje apie Reglamento Nr. 1346/2000 13 straipsnį ir Reglamento 2015/848 16 straipsnį nesutariama, ar sutartinės prievolės įvykdymui taikytina teisė turi būti nustatoma remiantis sutartimi, ar atskirai remiantis įvykdymo aktu; šiuo metu vyrauja nuomonė, kad lemiamą reikšmę paprastai turi sutarčiai taikytina teisė (<...>). Šiuo atžvilgiu ir Reglamento

„Roma I“ kolizinės normos nėra visiškai aiškios. Pagal Reglamento „Roma I“ 12 straipsnio 1 dalies b punktą sutarčiai taikytina teisė turi būti taikoma ir vykdymui. Vis dėlto laikomasi nuomonės, (**orig. p. 8**) kad, nepaisant Reglamento „Roma I“ 12 straipsnio 1 dalies b punkto nuostatos, vykdymui skirto disponavimo sandorio galiojimui lemiamą reikšmę turi ne sutarčiai taikytina teisė, o disponavimui taikoma teisė (<...>). Argumentuojama, kad Reglamento „Roma I“ 12 straipsnio 1 dalies b punkte vartojama vykdymo sąvoka reiškia sąlygų, kuriomis turi būti įvykdyta atitinkamam įsipareigojimui būdinga prievolė, visumą (<...>).

- 11 Kai kreditoriaus reikalavimą patenkina ne kita sutarties šalis, o, kaip antai nagrinėjamu atveju, trečiasis asmuo, visiškai pagrįstai kyla klausimas, ar gali būti taikoma sutarčiai taikytina teisė. Mokėjimą atlikusio trečiojo asmens ir mokėjimo gavėjo sutartiniai santykiai nesieja. Kita vertus, atlikus mokėjimą buvo patenkintas iš sutarties kylantis kreditoriaus reikalavimas. Kreditoriaus sutartis su skolininku sudaro teisinį pagrindą, kuriuo remdamasis kreditorius turi teisę pasilaikyti gautą mokėjimą. Pagal Vokietijos teisę jis negali atsisakyti priimti trečiojo asmens prievolės, jeigu jo sutarties partneris jai neprieštarauja (*Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas, toliau – BGB) 267 straipsnio 2 dalis). Jeigu trečiojo asmens tikslas yra įvykdyti skolininko įsipareigojimą, jo atliktos prievolės negalima prilyginti ir su patenkintu reikalavimu nesusijusiam dovanojimui (<...>). Kad tokiu atveju turi būti taikoma sutarčiai taikytina teisė, galėtų liudyti ir tai, kad nesutartinėms prievolėms, atsirandančioms dėl nepagrįsto praturtėjimo, kurios yra susijusios su tarp šalių egzistuojančiu teisiniu santykiu, glaudžiai susijusiu su tuo nepagrįstu praturtėjimu, (**orig. p. 9**) pagal 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma II) 10 straipsnio 1 dalį turi būti taikoma šį santykį reglamentuojanti teisė. Laikomasi nuomonės, kad tai galioja ir mokėjimams, atliekamiems padengiant svetimą įsiskolinimą (<...>).
- 12 b) Jeigu atsakymas į prejudicinį klausimą būtų teigiamas ir jeigu paaiškėtų, kad skolininkės mokėjimui turi būti taikoma Nyderlandų teisė, bylos baigtis pagal Reglamento Nr. 1346/2000 13 straipsnį priklauso nuo to, ar atsakovas gali pateikti įrodymus, kad pagal tą teisę neleidžiama jokiais priemonėmis užginčyti mokėjimo. Atsakovas tai teigė ir įrodymus pateikė.

<...>